

KLIPPEØEN

Nr. 4

August-september 2024

Årg. 83

Samtlige 52 fredage sidste år drog kunstneren Ben Woodhams afsted og travede Bornholm tynd. Kortet her viser hans 52 ture, som nu er resulteret i kunstbogen "Land". Undervejs blev det til en række smukke akvareller og dagbogsnotater, som er samlet i den nye bog. Ben Woodhams er englænder, men har boet på Bornholm siden 2008. Mere inde i bladet.

DE BORNHOLMSKE HJEMSTAVNSFORENINGER

København · Helsingør · Hillerød · Roskilde · Næstved · Fyn · Jylland

HUSK AT MELDE ADRESSEÆNDRING. En hel del eksemplarer af Klippeøen kommer retur med "adressaten ubekendt". Postvæsenet finder ikke ny adresse, så det er vigtigt, at medlemmer melder adresseændring til foreningens kasserer.

Bornholms Hjemstavnsforening af 1942

bornholms-hjemstavnsforening-kbh.dk

Formand: Marianne Bay Hansen
Bygaden 53, Hellested, 4652
Hårlev. Tlf. 2167 9348,
træffetid på tlf. kl. 16-19.
Mb53@outlook.com

Kasserer: Bent Christiansen,
Sognevangen 2 A, Sengeløse,
2630 Taastrup. 2264 3604.
lbent@c.dk

Knud Sonne Løvgreen, Maj Allé
124, 2860 Søborg,
tlf. 40456658.

Georg Mogensen, Højstruppar-
ken 35, 1.th., 2625 Vallensbæk,
tlf. 26670836.

Poul Højegaard, Leen C.1. 2.
sal, dør 3, 2630 Høje Taastrup,
tlf. 40152889.

Aase Jacobsen, Bogtrykkervej
41, 4.tv, 2400 Kbh.NV,
tlf. 29823914.

Henning Rasmussen, Nyvej 87,
3.mf, 2620 Albertslund,
tlf. 2121 8598.

Gyrithe Varachob, Smakke-
gårdsvej 83, st. tv. 2820 Gen-
tofte, tlf. 28108898.

Kitt Gertin Pedersen
Vodroffslund 3. 1. tv.
1914 Frederiksberg
Tlf: 30261859

Bornholmerforeningen for Hillerød og omegn

bornholmerforeningen-hillerød.dk

Formand: Jørgen Dam, Hille-
rødvejen 9, 3480 Fredensborg,
48476140, mobil 40637526,
e-mail: jorgen.dam@mail.dk

Kasserer: Bente Jakobsen,
Rytterstien 2, 3400 Hillerød,
tlf. 5122 7452
bente-finn@jakobsen.mail.dk.

Bornholms Hjemstavnsforening for Helsingør og omegn

Formand: Vibeke Munk,
Roret 69, 3070 Snekkersten,
tlf. 2145 1644.
vibeke@munk.mail.dk

Kasserer: Nina Müller, Hylde-
blomsthaven 25, 4622 Havdrup,
4046 7452, niuf30@gmail.com

Bornholmerforeningen for Roskilde og omegn

roskildebornoherforening.dk

Formand: Niels Jørgen Jørgen-
sen, Lundevej 2, 4030 Tune,
6177 4856 formand@
roskildebornoherforening.dk

Kasserer: Eskil Holm, Mårha-
ven 3, 4000 Roskilde
2344 3698, mail: eskil.holm@
mail.dk

Bornholmerforeningen for Vestsjællands og Storstrøms amter af 1987

Formand:

Kasserer: Vivi Bell, Kærebjerg-
vej 11, 4242 Boeslunde tlf.
20270316 mail: bell@stofanet.
dk.

Hjemstavnsforeningen Bornholmerklubben Fyn af 1982

www.bornholmerklubben-fyn.dk

Formand: Finn Mortensen,
Rosenvænget 6, 5540 Ullerslev,
5184 9875
i_mortensen@hotmail.com.

Kasserer: Rita Piil,
Kogtvedvænget 9E,
5700 Svendborg, 2449 0175
rita.piil@erip.dk

Bornholms Hjemstavns- forening 2000 (Jylland)

bornholmshjemstavns-jylland.dk

Formand: Poul-Erik Nilsson,
Plantagen 22, 8400 Ebeltoft.
Tlf.: 51309567.
E-mail: oebo48@mail.dk

Kasserer: Anette Havmøller
Bärtel, Vermundsvej 35, 8370
Hadsten, tlf.: 20574622,
e-mail: njbahb@hotmail.com

Hjemstavnsbyen

hjemstavnsbyen-svaneke.dk

Formand:
Jørgen Dam, Hillerødvejen 9,
3480 Fredensborg, 48476140,
mobil 40637526, e-mail:
formand@hjemstavnsbyen.dk

Administrator:
Hans-Jørn Green, Solvej 39,
3330 Gørlose,
tlf. 3035 5025. E-mail:
adm@hjemstavnsbyen.dk

Kasserer: Knud Sonne Løv-
green, Maj Allé 124, 2860
Søborg, tlf. 40456658.

Inspektør i Svaneke: Lene Smidt
tlf. 2442 6296.

Klippeøen

Ekspedition:
Lilly Gertsen, Fuglehavevej
100, 2750 Ballerup.
hals.gertsen@gmail.com

Redaktør:
Erik Jensen, Sundby Parkvej
16, 4.tv., 2300 København S,
27245630
erj.global@gmail.com

Tryk:
Bech Distribution a/s,
Hedelykken 2-6,
2640 Hedehusene.

KØBENHAVN

Bornholms Hjemstavnsforening af 1942
www.bornholms-hjemstavnsforening-kbh.dk

Udflugt til smukke Zen-garden

Ja, så er det tid til, at vi skal i gang i foreningen igen. Vi lægger ud med en sensommertur til Zen-garden ved Stenlille onsdag den 28. august, hvor vi mødes på Friheden Stations parkeringsplads. Bussen kører derfra præcis kl. 09.30.

Ved ankomsten til haven vil stifteren komme og fortælle lidt om haven og hvilke blomster, vi kan opleve på denne tid af sommeren. Haven er indrettet handicapvenligt, så alle kan deltage.

Vi regner med at være fremme ved 11-tiden, og kl. 12.30 bliver frokosten serveret i dertil indrettede lokaler. Efter maden kan man gå endnu en tur i haven, indtil der serveres kaffe og kage. Vi regner med at køre fra Zen-garden ca. kl. 16.00.

Pris for denne oplevelse, som inkluderer bustur, frokost, kaffe med kage og indgang til haven, er 320,00 kr. pr. person. Drikkevarer for egen regning.

Tilmelding er efter først til mølle-princippet, da der kun er et vist antal pladser.

Tilmelding til Gyrithe Varachob på tlf. 28108898 senest den 14. august, og der betales ved tilmelding.

Konto nr. 2112-75546066061 eller mobilepay 686820 med navn og medlemsnummer samt antal.

Medlemmer fra andre hjemstavnsforeninger er velkomne, hvis der er plads.

Vi ser frem til en hyggelig dag.

Marianne Bay Hansen

Kommende arrangementer

Søndag d. 6. oktober kl. 13:
Bankospil.

Søndag d. 20. oktober kl. 13:
Hygge og underholdning af
Zanna Pauck (bornholmsk
sangerinde).

Søndag d. 3. november kl. 13:
Andespil.

Søndag d. 24. november kl. 13:
Julehygge. Ingen arrangementer i december.
Vi ses i 2025.

80 år den 1. august: Jesper Pedersen, Greve, født i Rønne.

65 år den 1. august: Susanne Weihe Dam, Herlev, født i Aakirkeby.

75 år den 6. august: Heidi Lehmann Olsen, Søborg.

75 år den 10. august: Kirsten Holm, Albertslund.

30 år den 15. august: Vilde Barsø Bjerre, Frederiksberg, født i Rønne.

70 år den 19. august: Yvonne Jørgensen, Herlev.

40 år den 20. august: Pernille Aspelund Sandfeld, Dragør.

85 år den 24. august: Lisbeth Beidil, Lyngø, født i Rønne.

70 år den 25. august: Jørgen Kruse, Rørvig.

80 år den 27. august: Kiki Lyster Larsen, Virum.

75 år den 27. august: Margit Arnecke, Kastrup.

65 år den 27. august: Rikke Balleu, Køge.

85 år den 4. september: Erling Brandt, Frederikssund.

60 år den 4. september: Marianne Brandt, Valby.

40 år den 7. september: Cecilie Philipp, Vanløse.

40 år den 12. september: Sabine Andersen, Frederiksberg, født i Rønne.

80 år den 15. september: Ane Lise Rasmussen, Hedehusene, født i Vang

60 år den 15. september: Niels Villum Hansen, Frederikssund.

75 år den 16. september: Bjørn Myhrvold, Høng, født i Nexø.

70 år den 16. september: Mona Johansson, Errinlev.

50. år den 16. september: Sune Johansen, Ballerup, født i Nexø.

70 år den 19. september: Susan

ne Henriksen, København, født i Rønne.

85 år den 21. september: Jessie Raahauge, København, født i Lilsted.

75 år den 25. september: Tove Meyer, Vallensbæk, født i Allinge.

60 år den 26. september: Kurt Hansen, Thyborøn, født i Svanke.

85 år den 30. september: Ole Pihl Bisgaard, København.

Nye medlemmer

Anette Larsson, Kastrup.

Sabine Andersen, Frederiksberg.
Jonna Koch, Greve.

Nadja de Oliveira, København.

Henny P. Hansen, Albertslund.

Ellen Refsdal, Oslo.

Bende Elbke Jaqué, Korsør.

Lisbeth Richardt, Vanløse.

Redaktøren takker af

Efter 12 år som redaktør af Klippeøen har jeg besluttet, at det er på tide at nye kræfter kommer til. Jeg har altid betragtet Klippeøen som et vigtigt middel til at holde fast i engagementet og sammenholdet i og omkring de syv bornholmske hjemstavnsforeninger. Det er ganske bemærkelsesværdigt, at mens de fleste andre af landets hjemstavnsforeninger har måttet opgive ævred, så har de syv bornholmske foreninger klaret sig. Her tror jeg, Klippeøen har været til gensidig inspiration foreningerne imellem og formidlet et fællesskab og sammenhold omkring det bornholmske.

Det er mit store håb, at bladet i mange år fremover kan virke på denne måde.

Gennem de 12 år som redaktør har jeg samarbejdet med en række formænd og andre i foreningerne, som har leveret stof til bladet. Kendetegnende for dem alle har været stort engagement og interesse for at præsentere deres forening på en god måde i bladet.

Takket være en stor og fremragende indsats fra Inge Mortensen i Odense som korrekturlæser, har Klippeøen også kunnet holde fanen højt, når det gælder sprog og grammatik.

Samarbejdet med alle har været præget af, at alle har levet op til ansvaret om at aflevere deres

stof til tiden. Det frivillige foreningsarbejde har det svært i dagens Danmark, og nogle af vores foreninger har også vanskeligt ved at finde afløsere for formænd og bestyrelsesmedlemmer.

Forhåbentlig kan man løse de udfordringer, for der er ingen tvivl om, at der stadig over alt i landet vil være bornholmere, som er levende interesseret og engageret i deres hjemstavn og fødeø.

På side 7 kan I læse om den nye redaktør, Palle Dahl.

Held og lykke med foreningsarbejdet og Klippeøen fremover, og tak for et fint samarbejde gennem de 12 år.

Erik Jensen

HELSINGØR

Bornholms Hjemstavnsforening
for Helsingør og Omegn

Vi må videre med frivilligt arbejde

Allerede nu ved indgangen til juli måned, hvor der skal skrives indlæg til næste nummer af Klippeøen for august-september, tænkes der på arrangementer efterår og vinter.

Bornholms Hjemstavnsforening, Helsingør, har en tradition med at vise vores flotte fane ved march gennem Helsingør på Valdemarsdagen den 15. juni, men den blev heller ikke afholdt i år. Som tidligere omtalt og skrevet "Hvad sker der i foreningerne fremover"? Alle os som frivillige og foreningsansvarlige undres over den ligegyldige måde, vi bliver behandlet på. Efter en forhåbentlig god sommer, hvor den nu holdes, må vi videre med diverse arbejde som frivillige. Bestyrelsen træder i arbejdstøjet igen til august med "finpudsning" af to arrangementer i 2024 – generalforsamling og stiftelsesfest.

Fødselsdag

10. september 75 år:
Annette Schou Gregersen, 3060
Espergærde, født i Åkirkeby.

20. september 80 år:
Annette Grøndahl Schou, 3050
Humblebæk, født i Rønne.

29. september 80 år:
Agnes Skov, 4200 Slagelse, født
i Åker.

Vi fylder 75 år - så skal der være fest

Søndag den 17. november 2024
afholdes stiftelsesfest.

Bornholms Hjemstavnsforening, Helsingør, blev i 1949 en forening for bornholmere, der var flyttet til Helsingør og Omegn. 75 år må markeres, og det gør vi til en festdag.

Det bliver en festeftermiddag, hvor vi starter med servering af lidt mad.

Ligeledes bydes der på underholdning i absolut topklasse af to kendte personer, der om ikke andet, har markeret sig i musikbranchen med dejlige bornholmske sange med tekst der rammer og varmer!

Programmet for denne dag kan også læses i Klippeøen oktober/november.

Generalforsamling 6. oktober

Søndag den 6. oktober 2024 kl. 13 holder vi generalforsamling.

Dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning
3. Regnskab
4. Kontingent
5. Valg
6. Indkomne forslag
7. Eventuelt

Mere omtale i næste nummer af Klippeøen. Allerede nu ved vi, der er brug for to nye medlemmer til bestyrelsen. Vi håber på godt fremmøde og interesse for fremtidigt arbejde i bestyrelsen. På gensyn til generalforsamling søndag den 6. oktober 2024.

HILLERØD

Bornholmerforeningen for Hillerød og Omegn

www.bornholmerforeningen-hillerød.dk

Bornholm under Den Kolde Krig

Vores første arrangement efter sommerferien bliver søndag den 22. september med et foredrag om Bornholm under den kolde krig.

Det er vores eget medlem Keld Nicolaisen som vil fortælle os om Bornholms situation i årene efter 2. verdenskrig. Vi har jo i de seneste år belyst 2. verdenskrig på øen ved flere lejligheder, senest tiden med russerne. Nu flytter vi fokus til årene efter krigen.

Foredraget foregår naturligvis i Grønnegadecentret og vi begynder kl. 14.00. Vi serverer kaffe og dagens kage for 50 kr. for medlemmer, og 75 kr. for andre. Keld Nicolaisen har som premierløjtnant af reserven været tjenestegørende ved Bornholms Værns Luftværnsartilleri. Han havde en nøgleposition som ildlederofficer fra 1965 til 1968 og vil fortælle om, hvorfor Bornholm var hårdest ramt under Den Kolde Krig. Frygten for en ny russisk besættelse af øen hvilede som en skygge over Bornholm helt frem til år 2000.

Nye medlemmer

Det er med stor glæde at vi kan byde to nye medlemmer velkommen i foreningen. Vi glæder os til at møde jer til vores arrangementer i fremtiden.

Birte Bidstrup, Enhøjsparken 7, Allerød.

Gerda Zacho Hansen, Fyrrevang 14, 2830 Virum.

Efterårets arrangementer

Den 20. oktober skal vi "ud og rejse". Hans Henrik og Irene Fentz kommer til Hillerød og fortæller om deres mange rejser rundt omkring i verden.

Den 17. november er der Bornholmerfrokost, igen med et populært musikalsk indslag. Lone Grunwald og Finn Christiansen vil spille for os med det udgangspunkt, at vi alle skal synge med. Flere detaljer i næste nummer.

Træf 2025

Husk at der bliver Bornholmertræf i Hillerød den 15. juni, 2025. Vi arbejder med programmet, så følg med i de næste numre af Klippeøen og sæt allerede nu et kryds i kalenderen.

Fødselsdage

Vi ønsker hjertelig tillykke med fødselsdagen.

95 år den 27. august: Tom Weinrich, Spættevej 4, Fr.sund.

75 år den 27. august: Jørn Pedersen, Dagmavej 47, Jyllinge.

70 år den 5. august: Preben Lystgaard Pihl, Østergade 59, Helsingør.

75 år den 23. september: Ove Jensen, Mariehøj 108, Nivå.

70 år den 2. september: Poul Henrik Bohn, Vilhelmsro 235, Fredensborg.

70 år den 2. september: Mikael Rejckjær, Wedells Vænge 10, Hillerød.

70 år den 19. september: Niels Dam, Åvej 14, Jyllinge.

NÆSTVED

Bornholmerforeningen Vestsjællands og
Storstrøms Amter af 1987

Foreningens fremtid er stadig uafklaret

Søndag den 30. juni afholdt vi ekstraordinær generalforsamling for at få valgt en ny formand. Situationen er stadig uafklaret. Det blev besluttet at afholde et bestyrelsesmøde den 15. juli for at diskutere muligheder for at uddelegere formandsopgaverne,

da det er et stort arbejde at være formand.

På bestyrelsesmødet sættes der dato på afholdelse af en ny generalforsamling i slutningen af juli måned, hvor vi enten får valgt en ny formand eller nedlægger foreningen.

Fødselsdage

Vi ønsker hjertelig tillykke:

75 år den 7. september:
Bent Kofoed Sørensen, Rhitras
Vej 2, 4653 Karise.

75 år den 21. september:
Hanne Kofoed Hansen, Valde-
marsgade 9, 4760 Vordingborg,
født i Allinge.

Palle Dahl ny redaktør af Klippeøen

Journalist Palle Dahl overtager redaktørjobbet på Klippeøen fra den 1. september, hvor han afløser redaktøren gennem de sidste 12 år, Erik Jensen.

På et møde mellem formænd for nogle af hjemstavnsforeningerne, hvor også den afgående og den nye redaktør deltog, aftaltes hvordan overgangen skulle håndteres. På grund af stigende udgifter til produktion og distribution af Klippeøen blev det besluttet, at bladet fremover vil udkomme fem gange årligt mod de seks gange i øjeblikket. Der er ikke de store aktiviteter i foreningerne om sommeren, så derfor udgår det nummer, som hidtil er udkommet ultimo juli. Fremover vil bladet så udkomme ultimo januar, marts, juni, august og november.

Det blev også drøftet, hvordan man kunne sikre enkelte annoncer til bladet, og man var enige om at opfordre bladerne

Palle Dahl

dets læsere til at være opmærksomme på muligeannoncer og emner til en frivillig annoncereksulent til bladet.

Klippeøens nye redaktør, Palle Dahl, har på opfordring skrevet nogle linjer om sin baggrund for opgaven:

"Uddannet journalist i begyndelsen af 1970'erne ved Fyns Amts Avis. Derefter ansat ved dagbladet Bornholmeren og se-

nere Bornholms Radio, som jeg efter en halv snes år forlod til fordel for en stilling som informationschef ved Kommunekemi A/S.

Karrieren fortsatte derefter i godt en snes år som redaktør ved brancheorganisationen DEG, Dansk Erhvervsgartnerforening, inden jeg valgte at kombinere pensionisttilværelsen med eget freelancebureau. Igen gennem årene er det endvidere blevet til en håndfuld skrevne bøger.

Jeg erkender mig ubetinget som fører. Men det handicap opvejes forhåbentlig af, at min datter i 1976 kom til verden i Nexø, ligesom jeg i en årrække har været medlem af Bornholmerklubben Fyn og hvert år er gæst på klodens smukkeste ø. Man har som ny redaktør af "Klippeøen" da lov at håbe."

Palles mailadresse og tlf. nr.:
palledahl@dbmail.dk.
Tlf.: 40430080.

Olga fylder 100 år

Lørdag 7. sept. fylder Olga Elisabeth Christiansen 100 år.

Olga blev født i Myreby ved Åkirkeby i 1924. Da krigen sluttede i 1945, mødte hun Lars Peter, der var soldat i den første enhed, der kom til Bornholm, da russerne havde forladt øen i foråret 1946. I 1947 flyttede de til Sjælland. Olga og Lars Peter nåede at fejre diamanthbryllup. Ægteparret fik tre børn. Olga bor nu på Plejecentret Sct. Jørgensbjerg i Roskilde, hvor dagen bliver fejret, både på plejecentret og privat i familiens skød. Olga har med interesse fulgt med i "Klippeøen" gennem mange år, og Bornholmerforeningen for Roskilde og Omegn ønsker hjertelig tillykke med dagen.

Andre fødselsdage

Vi ønsker tillykke til:

Finn Hansen, Køge, med 70 år den 3. august.

Michel W. Dam, Roskilde, med 65 år den 11. august, og et forsinket tillykke til Margit Pihl Hansen, Roskilde, med 80 år den 21. juli.

To spændende arrangementer i maj

Onsdag 8. maj havde vi en hyggelig bowlingtur til Roskilde Bowlingcenter.

Efter præsentation af mange stilarter i spillet fik vi afviklet vore tre serier, og så ventede kaffeborde. Hvem løb af med sejren i bowling-matchen?

Formanden havde besluttet (på stedet) at den, som kunne huske sin eksakte score efter spillet, ville vinde 1 flaske vin. Der blev spurgt rundt, men ingen kunne huske den eksakte score udover Leif, som derfor vandt vinen. Tillykke.

Mandag 17. maj var næste arrangement med udflugt til Tadre Mølle i nærheden af Hvalsø.

Midt i det naturskønne område,

Elverdamsdalen, finder vi den gamle vandmølle (billedet). Den sidste af i alt 13 vandmøller, der tidligere fandtes i Elverdamsdalen omkring Aastrup Gods. Tadre Mølle, der stadigvæk er fuldt funktionsdygtig, fungerer i dag som naturcenter og kulturhistorisk museum. Tadre Mølle er det perfekte mål for en skøn udflugt ud i det grønne med familie og venner. Her er der rig mulighed for at nyde madkurven, som vi alle havde medbragt.

Efter frokosten i haven fik vi en spændende rundvisning, hvorefter vi - 16 deltagere - naturligvis sluttede med kaffe og kage i "det gamle svinehus" - og ønskede hinanden god sommer.

Mange husker stadig 66-båden "Kongedybet", som blev bygget på B&W i 1952 og sejlede mellem Rønne og København indtil 1976. Skibet blev forlænget i 1958, så det kunne medtage 1500 passagerer. Det blev solgt til Kina i 1978 og ophugget i Hongkong i 1996.

66-bådene kommer til Roskilde

Søndag 25. august kl. 14.00 er første arrangement efter sommerferien. Her får vi besøg af formanden for Bornholmerforeningen i Hillerød, Jørgen Dam, som vil fortælle om de gamle

"66-både" og vise film om 66-selskabet og dets mange både gennem historien. Mon ikke der også bliver tid til at genopfriske gamle minder fra dengang, vi "sejlede på dæk"?

Vi giver 25 kr. for kaffe og kage.

Tilmelding til vor formand Niels Jørgen (telefon eller mail: se foran i bladet) senest en uge før.

Mød en spændende personlighed

Søndag 29. september kl. 13.00 får vi et spændende besøg. Vi begynder med at nyde en frokost. Herefter får vor bornholmske landsmand, Carl Aage Reuss, ordet til endnu en spændende eftermiddag.

Carl Aage har været luftkaptajn i SAS. Han er manden, der oprettede Rø flyveplads og Rø Golfbane. Om sig selv siger Carl Aage:

"Jeg bor i en lille bil og har ikke plads til mere jordisk gods. Har hverken hus eller lejlighed. Jeg indretter mit indlæg/foredrag efter publikums spørgsmål: Det

Carl Aage Reuss med sin lille bil, som han drager rundt i landet med og laver god reklame for Bornholm.

bornholmske sprog, fly, flyvning, flyskræk, golfbaner på Bornholm, mit omfarende liv, pilot under den kolde krig, reserveofficer på Bornholm, drømme og visioner – jeg nyder at tale må-

ske mere, end I nyder at lytte" Med pænt tilskud fra foreningen koster denne eftermiddag 50 kr. for smørrebrød, kaffe og kage. Tilmelding 1 uge forinden til Niels Jørgen.

FYN

**Hjemstavnsforeningen
Bornholmerklubben Fyn af 1982**
www.bornholmerklubben-fyn.dk

Tæt på Høst

Lørdag den 12. oktober kl. 12 mødes vi på Virkedal, Mågebakken 80E, 5250 Odense SV. Her får vi besøg af Malene Linell Ipsen, som kommer med et foredrag i ord og billeder om Hedvig og Oluf Høst, deres liv og deres kunstneriske virke.

Malene har i 20 år været museumsinspektør ved Johannes Larsen Museet i Kerteminde samtidig med, at hun i en årrække har været deltidsansat på Oluf Høst Museet. Hun har selv rødder på Bornholm og er som barn kommet i huset hos Hedvig og Oluf Høst i Gudhjem. Nogle af jer hørte hende måske holde foredrag på Johannes Larsen Museet, da de i foråret 2023 havde en stor udstilling om Oluf Høst. Arrangementet starter med en lille frokost, hvorefter Malene vil fortælle. Derefter tager vi en

Malene Linell Ipsen som barn, der spiser is sammen med fra venstre: Hedvig Høst, Oluf Høst og Malenes far, forfatteren Henning Ipsen. Året er ca. 1958.

kop kaffe, inden Malene fortæller videre, og der bliver mulighed for at stille spørgsmål.

Tilmelding til Gurli Grønnegaard, tlf. 2261 6705 eller Rita Piil, tlf. 2449 0175 senest den 7. ok-

tober. Prisen for arrangementet, 100 kr., betales ved tilmelding på konto 3914 0001705563 eller MobilePay 271866. Drikkelse købes dog på stedet.

Så tænder vi op i grillen

Vores sommerarrangement med grill foregår i år søndag den 1. september, hvor vi mødes kl. 14 ved Kaliffenlund, Kaliffenlund 2, 5540 Ullerslev. Det er en lille sidevej til Skellerupvej.

Her starter vi med eftermiddagskaffe med hjemmebak, hvorefter der bliver mulighed for at prøve at spille petanque eller andre spil (ingen tvang). Medbring gerne petanquekugler. Desuden får vi besøg af Hans og Therese, som

vil synge for/med os af et bredt repertoire.

Bestyrelsen vil så tænde op i grillen, så sulten kan stilles. Bestyrelsen sørger også for kartoffelsalat, salat og andet tilbehør, men I skal selv medbringe kød. Medbring desuden tallerkener, bestik, kopper og kagetallerken til eget brug. Drikkelse købes på stedet.

Arrangementet er gratis, men kræver tilmelding senest den 21.

august til Gurli Grønnegaard, tlf. 2261 6705, eller Rita Piil, tlf. 2449 0175.

Fødselsdage

80 år den 23. august: Svend-Erik Olsen, Blommehaven 26, 5560 Aarup.

60 år den 26. august: Sonja Erika Bang, Læsøvej 11, 5466 Asperup.

Glavendrupstenen var et nyt bekendtskab for mange.

Odense, Bogense, Middelf... nåh, nej....

Der var både bitter og Baileys til kaffen ved Gyldensteen Strand.

Chauffør Poul førte os trygt ad de små veje gennem det flotte, grønne landskab, da vi søndag den 2. juni tog på udflugt i det

nordfynske. Første stop på turen var et besøg i Glavendruplund, hvor man bl.a. finder Danmarks længste runeindskrift. Ikke ret

mange af deltagerne havde været her før, heller ikke selv om de har boet på Fyn i mange år.

Næste stop var ved Gyldensteen Strand, hvor vi startede med at nyde kaffen med hjemmebag. De fleste drog derefter ud på en gåtur i det fine vejr for at studere det store sø- og engområde, der i 2014 blev genskabt efter at have været dæmmet ind og drænet i over 140 år. Også pumpehuset blev indtaget for at kigge ud over det flotte område.

Herefter satte bussen kursen mod Bogense, hvor vi først begav os på en lille byvandring i det gamle Bogense med de mange gamle, flotte købmansgårde, Maneken Pis, det charmerende torv, kirken, Fyns ældste kro, Bybækken mm. Gåturen endte meget passende ved Bogense Hotel, hvor vi til sidst indtog en dejlig tre-retters menu, inden bussen kørte os tilbage til Odense efter en dejlig og megen rost tur.

JYLLAND

Bornholms Hjemstavnsskoleforening 2000

www.bornholmshjemstavn-jylland.dk

Flot bornholmer-bil

Den 26. maj besøgte vi Danmarks mest besynderlige museum, Wellings Landsbymuseum i Lintrup. Med bare otte deltagere, hvoraf de fleste havde taget den lange tur ned gennem Jylland. Selvom museet består af forskellige huse, er alle bygget sammen og danner en lille landsby, så man kan gå indenfor, fra det ene til det andet, og opleve husenes indhold af gamle ting og sager. Vi samledes i den gamle krostue, og efter at vi havde spist den medbragte frokost, fortalte den daglige leder om stedet. Og om personen Søren Welling, multikunster og lidt af en original, der egenhændigt har bygget det hele. Vel at bemærke uden en eneste byggetilladelse ud fra den overbevisning at det er lettere at få tilgivelse end til-

ladelse. Han startede med at bygge 1973 og byggede indtil sin død i 1996. Samme dag vi besøgte stedet, var der veteranbiltræf. Som vanlig med mange gamle, spændende biler. Men én bil var særlig interessant – den havde en gammel bornholmsk JA-nummerplade. En blå Mercedes 190 Ponton fra 1957, der kun havde kørt ca. 85.000 km – heraf de fleste på Bornholm. Bilen (billedet) var købt som ny af apoteker Fischer fra Rønne apotek og var oprindelig grå, men blev omlakeret i 1996. Flot var den, også indvendig med ratgear og fint indtræk, men ikke særlig økonomisk – bare 12-14 km på literen. Bilen har ”medvirket” i et par film – om Carmen Curlers, og om sangeren Flemming Bamse Jørgensen. Efter nogle

timer, der bød på nostalgi og anderledes oplevelser, sluttede vi besøget med at indtage kaffe, boller og lagkage i krostuen.

Grill i august

Lørdag d. 10. august er det igen tid for ”grillier” i Ebeltoft. Vi mødes kl. 14.00 på et nærmere aftalt sted i Ebeltoft – deltagerne får besked. Vi planlægger et besøg på Maltfabrikken, der engang forsynede danske og udenlandske bryggerier med malt, men i dag fungerer som center for bl.a. kunst og kultur. På et tidspunkt samles vi i Plantagen, hvor vi drikker kaffe og tænder op i grillen. Medbring selv service og det, der skal grilles og drikkes. Pris 50 kr. for kaffe og kager, evt. overskud tilfalder foreningen. Hurtig tilmelding til Poul-Erik på tlf.: 5130 9567 senest 5. august.

Næste arrangement bliver i Horsens den 5. oktober. Flere informationer i næste nummer samt på foreningens hjemmeside.

God sommer.

Vi ønsker alle en fortsat god og glad sommer.

Fødselsdage

Fødselsdage i august:

Helen Basse Petersen i Havndal, der fylder 60 år. Helen er født i Årdsdale.

Lone Henriksen i Østbirk, der fylder 80 år. Lone er født i Allinge.

Fødselsdag i september:

Dorthe Sparre-Ulrich i Randers, der fylder 60 år.

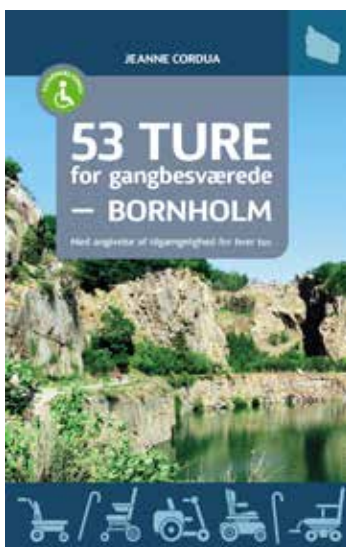
Selv om man ikk er så godt gående eller sidder i kørestol, er der gode muligheder for at komme rundt på Bornholm og opleve naturen og øens attraktioner. Jeanne Cordua, som her er på vej ud på den lange træbro i Arnager, har skrevet en speciel guidebog for gangbesværede.

Ny guide: Stok, rollator eller kørestol ingen hindring

Den bornholmske natur med masser af klipper og sand er måske ikke den mest hensigtsmæssige for folk, der er gangbesværede, men nu er der kommet en hjælpende hånd. Det sker i form af bogen ”53 ture for gangbesværede – Bornholm”. Det er den bornholmske forfatter Jeanne Cordua, som har fået den gode ide til at informere og inspirere øens gæster og lokale, som har svært ved at komme rundt. Og Jeanne Cordua har gode forudsætninger for at pege på mulighederne.

Hun kører selv i en eldreven kørestol, og hun har kørt alle bogens 53 ture igennem. Hun vurderer, at turene også kan klares på en el-scooter, mens en håndskubbet kørestol nok kan kræve en hjælper for at komme rundt på alle turene.

Jeanne Cordua har som busguide selv oplevet, hvordan gangbe-

sværede har måttet opgive en tur eller stoppe på halvvejen: ”Det er desværre sket temmelig ofte, og selv om jeg kunne vejlede dem til at gå en lille bid vej, måtte mange blive siddende på en

bænk eller i bussen. Jeg har også selv – før jeg købte min egen kørestol – måttet sige til venner og familie: Gå I nu bare en tur, så sidder jeg her og venter, men det er bare så ærgerligt.”

De særlige behov for gangbesværede bliver i høj grad tilgodeset i bogen. For hver tur informerer Jeanne Cordua om mulighederne for parkering, afstande, terrænforhold, handicap-toilet, behov for hjælper, samt historier og oplysninger om den pågældende turs omgivelser, natur og mål.

*Jeanne Cordua:
53 ture for gangbesværede -
Bornholm.
160 sider. Pris 248 kr: på
nettet.
Forlaget Hakon Holm.*

Blandt bogens mere end 200 illustrationer er denne fine akvarel.

Ben Woodhams har igen været på farten

Kunstneren Ben Woodhams kom til Bornholm i 2008, og siden har han flittigt skildret den bornholmske natur og Ertholmene i sine akvareller og malerier. Det er også blevet til tre bøger baseret på Woodhams vandreture. I 2018 vandrede han en gang om ugen langs den bornholmske kyst og tegnede sine indtryk undervejs. Det foregik hver fredag året rundt, og de 52 ture resulterede i bogen ”Kyst”. I 2021 var vandreturene kommet til Christiansø, og det blev til kunstbogen ”Ertholmene”. Nu har Ben Woodhams så været afsted igen, og han gennemførte i 2023 de ugentlige ture på Bornholm. Denne gang inde i landet, og det har så resulteret i den flotte kunstbog ”Land”. Det er ble-

vet til mere end 200 akvareller. Hver tur strækker sig fra daggry til skumring, og gennem sine akvareller, skitser og dagbogs-optegnelser skildrer Woodhams sin oplevelser. Kunstneren, som i 2008 flyttede fra det engelske hjemland til Bornholm, garanterer sine billeder med tekster om den bornholmske kulturhistorie, landbruget og det modernes samfunds påvirkning af landskabet.

Direktør i Friluftsrådet og tidligere borgmester på Bornholm, Winni Grosbøll, har skrevet en introduktion til bogen, og her skriver hun bl.a.:

”En opdagelsesrejsende gennem tid og rum” beskriver han det selv. Og vi andre nyder godt af hans rejse, vi bringes helt tæt

på naturen, på fuglene, på vejret, der som en med- og modspiller bringer liv ind i landskabet og i billederne. Vi ser det hele, for når man er ude i al slags vejr hele året rundt, er billederne ikke kun smukke skildrier, de er også mørke, dunkle, tågede og våde. Lige som livet og naturen. Man kan næsten mærke kulden, blæsten og regnen på billederne i januar, ligesom sommerens billeder er lette lyse og poetiske.”

*Ben Woodhams: Land
Kunstbog skabt i samarbejde
med NaturBornholm og For-
laget Hakon Holm.
Format: 300x250 mm.
208 sider. Pris: 400 kr.*

Motivet der forsvandt

For en måneds tid siden blev Lauritz Tuxens dejlige billede ”Sommermorgen ved Gudhjem. Den rige fangst bringes i land” solgt på Bruun Rasmussens auktion. Tuxen var en af de fremtrædende Skagensmalere og nær ven af bornholmske Michael Anker. Han besøgte Bornholm allerede i 1876, men det var først i begyndelsen af det nye århundrede, Tuxen tog Gudhjem til sig. Her opholdt han sig mange somre og malede en række billeder. Hans maleri med den rige sildefangst kan betragtes som et apropos til en epoke, som mere eller mindre sluttede med den nylige opløsning af den bornholmske fiskeriforening og sørgelige meldinger om Østersøens forfatning. Historisk set er det en markant epoke, der er slut. Tilbage i

Fiskerne og havet var centrale motiver både for Michael Anker og Lauritz Tuxen. Her er det Ankers maleri "Fangsten deles".

1200-tallet skrev historikeren Saxo, hvordan der i fangstsæsonen var så mange sild, at de kunne fanges med de bare hænder. Det turde nok være en overdrivelse, men beregninger viser, at der i slutningen af 1300-tallet

blev fanget omkring 36.000 tons sild i danske farvande. Det var dalet til omkring 20.000 tons, da Tuxen stod i Gudhjem og malede sit herlige billede, men det havde stadig en stor betydning for det bornholmske samfund.

Lauritz Tuxens maleri "Sommermorgen ved Gudhjem. Den rige fangst bringes i land".

Der var problemer med regningen for 170 år siden - det er der også i dag

Af Erik Jensen

I 1851 kom Frederik den 7. på charmetur til Bornholm. Han var blevet gift med borgerlige Louise Rasmussen, og det gav parret store kvaler i hovedstaden, hvor mange var forargede over kongens giftermål. Men Bornholm var et godt valg til at få lidt accept af og begejstring for grevinde Rasmussen. Godt nok fik provst Meyn i Rønne knaldet et par ruder, fordi han ikke som resten af byens folk ville være med til en storslået modtagelse og stille lys i vinduerne, men besøget blev en stor succes.

26 år tidligere havde kongens far, Christian den 8., været på besøg og var blevet hædret med Prinsestøtten i Almindingen, men nu skulle der andre boller på suppen. Frederik og grevinden skulle have et minde, som viste bornholmernes store hengivenhed for kongeparret. Man slog ud med armene og sendte bud til den kendte arkitekt Michael Gottlieb Bindesbøll. Han havde tegnet det netop færdiggjorte Thorvaldsens Museum, så der var stil over sagen.

Det trak lidt ud med at få tårnet bygget, men i 1856 stod det færdigt. Med dette imponerende minde måtte kongen og grevinden nødvendigvis atter til Bornholm og takke undersåtterne, og det skete fra tårnets platform.

Da jublen i Almindingen havde lagt sig, kom den mere alvorlige del af sagen: Regningen for mindesmærket havde sneget sig op på godt 7.000 rigsdaler – det kunne man få et par gode born-

I 134 år har bornholmerne og deres gæster nydt udsigten fra toppen af Kongemindet. Så var det slut, og stålkonstruktionen var mere medtaget end forventet, da man kiggede nærmere efter. Foto: Steenbergs Tegnestue.

holmske bondegårde for. Og selv om bornholmerne var tro undersåtter, så kneb det alligevel med at få samlet så mange penge ind til tårnet. Det endte med, at Amtskommunefonden måtte træde til og betale de sidste regninger. Fonden var oprettet som plaster på såret, da brændevinsbeskatningen i 1851 også kom

til at gælde for Bornholm. Det havde været et privilegie siden bornholmerne smed svensken ud i 1658.

Nu er den så igen gal med Kongemindet og økonomien. Da træerne ved Rytterknægten voksede Bindesbølls tårn over hovedet, tog man fat i arkitektens søn, Thorvald Bindesbøll, og han

tegnede den ni meter høje stålkonstruktion, som sørgede for, at gæsterne kunne komme 172 meter over havets overflade og beskue næsten hele Bornholm.

Mens farens solide granittårn er i fin form, så holdt Thorvalds stålkonstruktion kun 123 år. I 2022 blev adgangen til ståltårnet lukket. Det var tæret og farligt for besøgende. For 10 måneder siden blev det taget ned og kørt til Tejn Smedeforretning, der skulle restaurere det. Men ak, nu har det vist sig, at angrebet af gravrust på stålkonstruktionen er så omfattende, at renoveringen kommer til at blive markant dyrere end forventet.

Så nu er Bindebølls ståltårn kørt fra Tejn til regionkommunens oplagsplads. Ingen ved, hvad der skal ske. Om man skal renovere eller bygge et helt nyt tårn.

Tænkt stort

Chefredaktøren på Bornholms Tidende, Kristoffer Gravgård, opfordrer til at bornholmerne igen tænker stort – som i 1856:

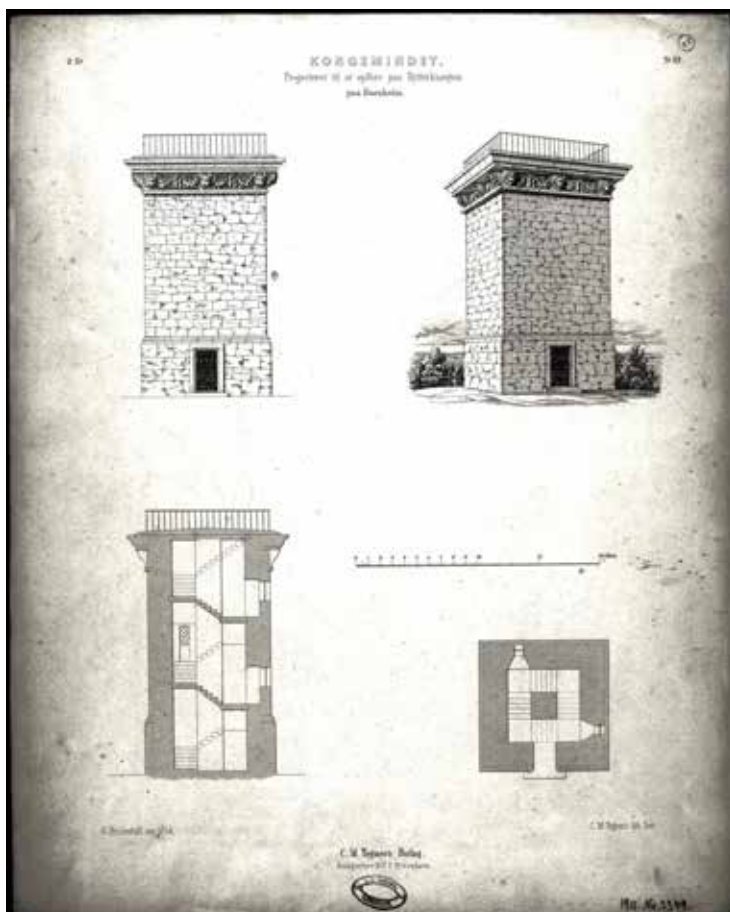
”Regionskommunen står nu over for et valg, der rækker ud over simple budgetbeslutninger til at forme fremtidens kulturelle landskab på Bornholm. Inspiration kunne hentes fra Skovtårnet i Camp Adventure, der trods sin beskedne højde på 135 meter over havets overflade, har formået at blive en magnet for besøgende. Der er en mulighed her for Bornholm til at skabe noget nyt, dristigt og visionært.

Det står klart, at kommunen alene ikke rummer de nødvendige midler til et så ambitiøst projekt. Men dette er præcis den slags situation, hvor fondssøgning og partnerskaber med mæcener kan åbne nye døre. Et nyt og højere tårn på Kongemindet – Bornholms svar på Eiffeltårnet – kunne blive en publikumsattraktion, der både ærer øens natur og historie, og samtidig signalerer en fremtid tænkt i muligheder og vækst.”

Kongemindet fotograferet af Gottlieb Stöckel før det blev forhøjet med stålkonstruktionen. Foto: Bornholmernes Historie.

Nederst ses Bindebølls tegninger af tårnet, og man kan se, at Kongemindet aldrig blev færdigt som tegnet. Frisen i toppen skulle være ført hele vejen rundt om tårnet, men den blev sparet væk. Antagelig fordi det kneb med at skaffe penge til byggeriet.

Museumsbyggeri kollapsede

Bornholms Museumsfond har opgivet byggeriet af et samlet museumscenter ved Helligdomsklipperne mellem Gudhjem og Tejn efter en chok-melding om, at prisen fra februar var steget fra 151 millioner kroner til næsten det dobbelte. Alt var ellers klar til byggeriet, der har været undervejs i mere end 15 år. Bornholms Kunstmuseum blev pakket ned i foråret, alle tilladelser var i hus, og alle forundersøgelser var færdige, så byggeriet efter planen kunne gå i gang efter sommerferien. Det nuværende kulturhistoriske Bornholms Museum er både utidssvarende og lever ikke op til museumsloven. Derfor var det planen at lave et internationalt museumscenter, der både skulle rumme det statsanerkendte kunstmuseum og det tilsvarende kulturhistoriske museum. Desuden skulle museet rumme et lysmuseum, designet af den internationalt anerkendte arkitekt James Carpenter. Tilbage står nu spørgsmålet om, hvad man nu gør med museet i Rønne.

Kun en skole i Rønne

Nu sammenlægges Søndermarksskolen og Åvangsskolen i Rønne, så der kun er en folkeskole i byen, nemlig Rønnesko-

len. I en foregående høringsperiode var der to scenarier på spil for de to skoler. Et, der handlede om at slå skolerne sammen til én skole på to matrikler, hvor begge skulle have 0.- til 9. klassetrin. Scenarie nummer to handlede om at Søndermarksskolen skulle rumme alle elever fra 0. til 5. klassetrin, mens Åvangsskolen skulle være hjemsted for overbygningsklasserne. Siden kom et samarbejde mellem forældre fra begge skoler på banen, og der blev så fundet en løsning. Det endte med, at begge skoler bliver afdelinger af en fælles skole, Rønneskolen. Begge skoler får elever fra 0. til 9. klassetrin. Beslutningen betyder, at der er mulighed for at fordele og udjævne antallet af elever i klasserne mellem de to skoler. Det kan dog kun ske to gange i et barns skoleforløb, nemlig ved indskrivning i 0. klasse, og senere i 6. klasse.

Havnen på Christiansø må vente

Fire entreprenører blev inviteret til at give tilbud på en gennemgribende renovering af havnen på Christiansø. Tre af firmaerne sagde pænt nej tak til at deltage i licitationen, og den fjerde kom med et tilbud, som oversteg budgettet for projektet. Arbejdet med havnen på Christiansø

skulle have været sat i gang efter sommerferien, men nu bliver det ikke til noget. Man vil forsøge at gennemføre en ny licitation, så arbejdet kan iværksættes i 2025.

Ny Sillehoved-bog

Naturvejleder og guide Søren Sillehoved har begået endnu en bog. "Gamle historier, sagn og fakta" er bogens titel. Sillehoved er kendt som en engageret guide, der elsker at fortælle historier, men med sin nye bog lover han også fakta om Bornholms historie. Bogen er illustreret af mange af Sillehoveds billeder. Bogen er udgivet på Forlaget Hakon Holm, er på 280 sider og koster 275 kroner.

**Sæt
annoncen
i Klippeøen
- den gode
kontakt**

LEHNSGAARD KOLDPRESSET RAPSOLIE

Fremstillet af den fineste afskallede raps.
Dyrket i bornholmsk muld af bornholmske landmænd.
Ren og sund kvalitet til dressing, stegning,
bagning – og grill. Prøv også krydderolierne
og den nye økologiske rapsolie.

Spørg efter den i din butik.
Se mere på
www.lehnsgaard.dk
- eller ring på tlf. 2323 6171

**Skal I til Bornholm
- se om der er
ledige huse i
Hjemstavnsbyen**

<http://hjemstavnsbyen-svaneke.dk>

ABONNÉR PÅ BORNHOLM

Få e-avisen seks dage om
ugen og fuld adgang til alt på
Tidende.dk inkl. arkiv fra 1866

BENYT TILBUDET VED AT SENDE EN MAIL
TIL ABONNEMENT@TIDENDE.DK OG NOTÉR
"HJEMSTAVSFORENING" I EMNEFELTET

Bornholms Tidende

DIN PRIS
KR. 1.199,-
PR. ÅR
SPAR KR. 1.316,-

AKTIVITETSKALENDER

KØBENHAVN:

Onsdag den 28. august kl. 9.30: Udflugt til Zen-garden.

Søndag den 6. oktober kl. 13.00: Banko.

Søndag den 20. oktober kl. 13.00 med Zanna Paock.

HILLERØD:

Søndag den 22. september kl. 14: Bornholm under den kolde krig.

Søndag den 20. oktober: Hans Henrik og Irene Fentz.

HELSINGØR:

Søndag den 6. oktober kl. 13: Generalforsamling.

Søndag den 17. november: Stiftelsesfest.

ROSKILDE:

Søndag den 25. august kl. 14: Jørgen Dam om 66-bådene.

Søndag den 29. september kl. 13: Carl Aage Reuss.

NÆSTVED:

Ingen arrangementer fastlagt.

FYN:

Søndag den 1. september: Hyggedag med grill i Ullerslev.

Lørdag den 12. okt. kl. 12: Malene Linell Ipsen om Høst.

JYLLAND:

Lørdag den 10. august kl. 14: Grill i Ebeltoft.

Indmeldelsesblanket

Undertegnede ønsker at blive medlem i hjemstavnsforeningen i
København - Helsingør - Hillerød - Roskilde - Næstved - Fyn - Jylland

NAVN: _____

ADRESSE: _____

TLF.: _____ FØDESTED: _____

Fødselsdato: ____ MD: ____ ÅR: ____ Fødenavn: _____

☐ Mine runde dage må omtales i KLIPPEØEN og Bornholms Tidende

Indsendes til Bent Christiansen, Sognevangen 2A, Sengeløse,
2630 Taastrup. Ønsker du ikke at klippe i bladet så skriv kuponen
af. Eller send oplysningerne til:

lbent@c.dk

Redaktionen sluttet 10. juni 2024
Deadline næste nr.: 4. sept. 2024